

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discursus XIII. Tertia & quarta plaga Sciniphum, & muscarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

tarum audaciam ista esse conficta, inhærent tamen menti ista Deorum Dearumque vocabula, nec video quomodo inter tot titulos puritas animi integra possit consistere, nam etiam minimis, & fabulis libido accenditur, cui sapissime unus jactus oculi sufficit ut ardeat.

Hoc est quod ait *Minutius Felix* de Poësi, & comediis: Amorem dum fingit, infligit. Ergo tales libri dum pleni sordibus sunt, & quidem ita deauratis, ut aliquid divinitatis videantur habere, non possunt non animam, totumque hominem sordidum reddere, ideoque recte comparantur ranis *Egyptiis*.

Vix ranas produxerat *Moses*, cum idem fecerunt suis incantationibus malefici *Pharaonis*.

Tunc, inquit Scriptura, vocavit *Pharao* *Moysem* & *Aaron*, & dixit eis: Orate Dominum ut auferat ranas à me, & à populo meo, & dimittat populum ut sacrificet Domino.

Dixitque *Moses* ad *Pharaonem*: Constitue mihi quando deprecet pro te, & pro servis tuis, & pro populo tuo. Qui respondit: Cras. *Moses* ergo die crastina oravit Deum ut ranæ cessarent: Et mortue sunt, inquit Scriptura, de domibus, & de villis, & de agris, congregaveruntque eas in immensos aggeres. Videns autem *Pharao* quod data esset requies, ingravit cor suum, & non audivit eos sicut praeceperat Dominus.

DISCURSUS XIII.

Tertia & quarta plaga Sciniphum, & muscarum.

Cum videret Deus *Pharaonem* cor suum obdurasse, dixit ad *Moysem*, ut *Aaron* extenderet virgam suam, & percuteret pulverem terræ, eumque verteret in Sciniphes, & facti sunt, inquit Scriptura, Sciniphes in universa terra *Egypti*, in hominibus & iumentis.

Conati sunt idem facere Malefici *Pharaonis*, sed non potuerunt, inquit Scriptura: Numquid prius aquas mutarant in sanguinem, & produxerant ranas? quid ergo hoc sibi vult quod non possint pulverem mutare in Scyniphes? quia volebat hic Deus ostendere potentiam suam esse majorem quam potestatem diaboli, adeoque miracula quæ faciebant *Moses* & *Aaron*, esse vera atque divina miracula mago-

magorum vero falsa & diabolica, si enim fuissent à Deo, quare non potuissent æque ac *Moyſes & Aaron*, producere *Cynipheſ*? propterea cum viderent se id non posse facere, exclamabant: *Dignus Dei est hic?* Deus est per cuius manum *Moyſes & Aaron* pulverem verterunt in *Cynipheſ*. Hoc satis erat ut ipsi & *Pharao* se converterent, sed è contrario magis obdurati fuerunt, & patientia ac longanimitate Dei abusi sunt. Ingens peccatum, & abominabilis ingratitude per ipsa Dei beneficia pejorem fieri!

Hic habes genuinam indolem hæreticorum, qui valde raro, vel nunquam per miracula quæ jam mille sexcentis annis in Ecclesia Romana facta fuere, & adhuc quotidie fiunt, convertuntur, sed obstinatiores fiunt: Miraculis enim quæ ipsi met oculis suis non conspexere, non credunt. Magna obstinatio, qua tot Sanctos Patres qui plurima sui temporis miracula narrant, mendaces faciunt. Illa vero quæ interdum aliqui eorum viderunt, cum non possent negare esse supra naturam, clamabant esse magiam & opera diabolica, maxima obstinatio, quia Deum faciunt mendacem: Cum enim jam inde ab ortu Ecclesiæ, usque ad hæc nostra tempora, innumera Deus miracula fecerit in confirmationem religionis ac fidei, si illa fides non sit vera quam miraculis confirmavit, ergo Deus ipse testis fuit falsitatis, adeoque mendax: quis non horreat talem blasphemiam?

Accedit quod ejusmodi miracula sint facta in Romana Ecclesia, quæ non possunt fieri, nisi à Deo; talia sunt mortuorum excitatio, & ejectio dæmonum: Excitare mortuos esse solius potestatis divinæ, ut ait *Ambrosius*, ipsa ratio docet: Nemo enim est Dominus vitæ humanæ nisi solus Deus, ergo sicut ille primo vitam homini dedit, sic solus ipse potest eam reddere. Potest quidem diabolus intrare corpus hominis mortui, & illud movere, & per illud loqui, sed non potest animam eodem nexu connectere corpori, quo fuerat prius conjuncta, ita ut omnes actiones memoriæ, intellectus, & voluntatis exerceat, sicut prius: Hoc solus Deus potest, qui illas facultates solus in anima posuit, effecitque ut illas exerceat in corpore humano: Ergo solus Deus mortuos potest revocare ad vitam.

Alterum est, ejectio dæmonum. Quod illud non possit fieri à diabolo, clare nos docuit *Christus Marci cap. 3. Non potest*, inquit, *Satanas Satanam ejicere*, & rationem addit: Quia si hoc fieret, inquit,

Miracula
signa fidei

adversus se divisus esset, ergo non posset stare regnum ejus. Quod autem à solo Deo hoc fieri possit æque clare dicit *Christus Luc. cap. 11.* Ego, inquit, *in digito Dei,* vel, ut habetur *Matth. cap. 12, in spiritu Dei, eicio dæmonia:* Atqui nemo potest negare quin illa duo miracula sæpissime facta sint in Ecclesia Romana, & adhuc interdum fiant, nisi qui velit Sanctos Patres, aliosque viros fide dignissimos, facere mendaces, & totam fidem humanam mundo eliminare: Ergo miracula illa vera atque divina sunt quibus Deus testatur religionem Romanam esse veram atque divinam; consequenter qui se ad hæc non convertit, in summo gradu obstinatus est, sicut erant *Pharao,* ejusque malefici.

Quod autem ista duo miracula non tantum tempore Apostolorum, sed etiam subsequentibus temporibus facta fuerint in Ecclesia, breviter audite. Ducentis annis post tempora Apostolorum vixit doctissimus Philosophus, & gloriosus Martyr *D. Iustinus* qui pro Christianis scribens ad Senatam Romanam, *Apolog. 1.* sic ait: Multos obsessos per totum orbem, & in hac ipsa civitate Rome, multi ex nostris Christianis adjuratos per nomen *Iesu Christi* sub *Pontio Pilato* crucifixi, sanarunt, quos nec adjuratores alii, nec incantatores sanare potuerant, & adhuc nostri sanare pergunt, dæmonia ex obsessis corporibus profigando.

Volebat hic Sanctus ostendere Senatui Romano veritatem Religionis Catholicæ, & ecce proponit illi ejectionem dæmoniorum, & ut probet hanc ejectionem esse à solo Deo, propterea addit, quod nulli alii adjuratores, aut incantatores ope diaboli hoc potuerint facere.

Hoc eodem argumento utor contra hæreticos nostri temporis: Videmus Romano-Catholicos sæpe eicere dæmones, & nullus vestrum hoc potuit facere: Ergo sicut Malefici *Pharaonis,* cum non possent pulverem mutare in *Cyniphes,* quemadmodum fecerant *Moyse* & *Aaron,* fatebantur hoc illos fecisse potestate divina, dicentes: *Digitus Dei est hic,* sic & vos cum scitis apud Romano-Catholicos eici dæmones, quod vos numquam facere potuistis, debetis fateri illam ejectionem dæmonum apud Romanos fieri per solam potestatem divinam, & dicere: *Digitus Dei est hic:* Quod si nihilominus sicut malefici *Pharaonis,* & ipse met *Pharao,* non convertimini, induratum est cor vestrum, & in summo gradu obstinati estis, sicut & illi. Major enim obstinatio esse non potest quam veritatem videre

videre ac fateri, & tamen illam rejicere, & nolle amplecti.

Quingentis pœne annis post *Christum* vixit *Augustinus*: Hic *Lib. de Civit. cap. 8* tres mortuos enumerat qui suo tempore fuere revocati ad vitam: Si tanto viro non credis, cui credes? si credis: Fateri ergo illa miracula fuisse à Deo, quia ut jam ostendimus impossibile est excitationem veram mortuorum ab alio esse quam à Deo, & nullus vestræ Sectæ unquam similia miracula facere potuit: Ergo si non clames: *Digitus Dei est hic*, & te non convertas, tam duro corde es, & tam obstinatus quam *Pharao* ejusque malefici.

Cum ergo illi post tertiam plagam obstinati manerent, adjunxit Deus & quartam. *Dixit enim*, inquit *Scriptura*, ad *Moysem*: *Confarge diluculo, & sta coram Pharaone, egredietur enim ad aquas, & dices ad eum: Hac dicit Dominus. Dimitte populum meum ut sacrificet mihi. Quod si non dimiseris eum: Ecce ego inmittam in te, & in servos tuos, & in populum tuum, & in domos tuas, omne genus muscarum, & implebuntur domus Egyptiorum muscis diversi generis, & universa terra, in qua fuerint: Faciamque mirabilem in illa die terram Gessen, in qua est populus meus, ut non sint ibi musca, & scias, quoniam ego Dominus in medio terra. Cras erit signum istud. Fecitque Dominus ita. Et venit musca gravissima in domos Pharaonis, & servorum ejus, & in omnem terram Egypti, corruptaque est terra ab hujusmodi muscis.*

Nota hic 1. Hactenus plagas crevisse juxta proportionem obdurationis *Egyptiorum*. Prima enim erat, mutatio fluviorum in sanguinem: Hæc horrorem tantum incutiebat. Secunda erat multitudo ranarum: Hæc cum horrore, simul magnam molestiam nauleamque creabat quod per totas domos vagarentur, & se & mensis, & cibis ingererent. Tertia & quarta erant *Cynipbes* & muscæ; hæc cum magna molestia etiam magnum dolorem adferebant quod acriter pungerent die ac nocte. Sic ira Dei paulatim crescit, & semper majores plagæ sequuntur, quo homines magis peccant, & crescunt in malitia.

Nota 2. Majorem quodammodo potentiam Deum ostendisse in tertia & quarta plaga, quam in prioribus: In prima enim quando mutabat aquas in sanguinem, ostendit se naturam unius rei posse mutare in naturam alterius, quod non adeo videtur difficile. In secunda producendo ranas ostendit se etiam creaturis irrationabilibus posse præcipere, quod videtur magis mirabile, ut animalia

quæ carent omni intellectu ac ratione præcepta ejus intelligant, eique obediant. In tertia vero & quarta ostendit se posse minimas & abjectissimas creaturas ad ultionem injuriæ diviniæ, ut vel sic majorem impiis timorem incuteret.

Nota 3. Deum in quatuor hisce plagis voluisse ostendere se Dominum elementorum: Aquæ, quando illam mutavit in sanguinem, & ex illa ranas produxit, terræ, quando pulverem terræ mutavit in *Cyniphes*; denique aëris quando omne genus muscarum inde eduxit.

Nota 4. Quod *Moyfes* dicat: *Cras erit signum istud*: Numquid poterat statim hoc facere? quare ergo non modo, sed cras? quare differtur quod statim poterat fieri? ut Deus ostenderet clementiam & misericordiam suam erga peccatores etiam obduratos: Volebat *Pharaoni* dare tempus pœnitentiæ, & deliberationis an vellet se commendare. Hoc enim toties clamat in Scripturis: *Nolo mortem peccatoris, sed magis ut convertatur & vivat*, adeo ut nemo de Deo conqueri possit si in peccatis moriatur: Dicit enim *Christus Joanni Apo. cap. 2. Dedi illi tempus ut pœnitentiam ageret, & non vult pœnitere*. Ergo si pereat, imputet sibi, quia non voluit gratis sibi à Deo datis uti, magna enim gratia est, quod cum posset jure statim illum punire, differat pœnam ad tempus quo potest bene uti ad pœnitentiam si velit. Jam videamus sensum moralem qui deduci potest ex muscis.

Sicuti olim *Agyptus* undequaque plena erat muscis, sic etiam nunc muscis mundus undique scatet; ejusmodi nempe hominibus quos nos etiam hodieque muscas vocamus. Et sicut Scriptura dicit quod muscæ in *Agypto* essent diversi generis, sic etiam valde diverse muscæ sunt per totum mundum. De multis autem dici potest quod ait *Salomon Ecclesiastici cap. 10. Muscæ perdunt suavitatem unguenti.*

Primo igitur sunt muscæ quæ pungunt, & meliorem sanguinem exfugunt. Illi sunt maledici qui falsa confingunt de aliis, pungunt famam & bonum nomen alterius, & sæpe quo is virtuosior est, eo magis pungunt ut meliorem sanguinem exfugant. Dicit enim *Ecclesiastes cap. 7. Melius est nomen bonum quam unguenta pretiosa. Quoniam magis convolant muscæ quam ad apothecas? quare hoc? quia nullibi pretiosiora & dulciora unguenta inveniunt quæ exfugant, sed exfugendo perdunt & corrumpunt suavitatem unguenti. Sic homines isti maledici passim convolant ad cœtus religiosos, &*

monasteria, quæ sunt Apothecæ virtutum, ut sua lingua optimum succum exsugant, & suavitatem unguenti, hoc est, boni nominis perdant, & corrumpant, non veris, sed falsis fictisque defectibus, quos vel ipsimet, vel imprudens plebecula, vel hæretici confinxere.

Nihil præstantius zelo animarum ut illas Deo lucremur; quoties tamen audimus illa fieri ex mera cupiditate pecuniæ? quid potest magis ad solatium morientium fingi, quam si illis adsumus nocte & die? quoties tamen audimus illa fieri propter Testamenta? sed quid si non minus assistatur pauperibus? audimus tamen aliquando fieri hæc ex politia. Quid Deo dignius quam ornare magnificè ipsius altaria & domos? quoties tamen audimus ista fieri vel ex superbia, vel ex ambitione? Verè tales homines passim muscæ vocantur quia involant pretiosissima virtutum unguenta, ut illa, si possent corrumpant & perdant.

Aliud genus muscarum est quod assiduè versatur in sordibus equorum, & illis se alit: Tales muscæ inter homines sunt detractores, qui nullam videntur aliam voluptatem habere quam sedere in sordibus & vitiis aliorum, & omnibus sine indifferentia infamiae notam inurere: De quibus Propheta dicit: *Sepulchrum patens est guttur eorum*, nihil magis sordidum, nec foetens quam sepulchrum patens, os illorum simile est, vix quidquam inde prodit nisi sordes & fetores, dum ea propalant quæ in conscientia, & sub peccato mortali tenebantur tacere, & aliorum virtutes tacendo, nihil aliud loquuntur nisi illorum defectus; illis sordibus animum pascunt, & quasi in illis vivunt, sicut muscæ equinæ: Generatio prava, quæ vel discordias seminat inter familias, vel inimicitias inter alienos, vel denigrando aliorum bonum nomen, ita illos interdum reddit suspectos, ut vel officium, vel conjugium, vel aliud bonum non consequantur, quod jam habebant præ manibus: Et quod maximè deplorandum est, paucos invenies ex illis hominibus qui id serio confiteantur, aut si confitentur, non possunt absolvi, nisi promittant restitutionem honoris, & illam quamprimum opere compleant.

Tertium genus sunt muscæ convivales seu mensales: Sicut enim muscæ turmatim convolant ad mensas, & patinas ac cibos præsertim exquisitissimos fædant, sic plurimi homines sunt, qui ubi in conviviis audiunt discursus vel de rebus in-

Lingua
detractio-
ria.

differentibus, vel etiam piis, putant nullam esse recreationem in mensa, nisi illos conspurcent suis inhonestis colloquiis, quasi homo se recreare non possit nisi Deum offendat: Et illud pessimum genus est, qui non sapiunt ea quæ Dei sunt, sed ea tantum quæ carnis, & ideo vocat illos *Paulus, homines animales*.

Distractiones in oratione.

Restant nunc aliæ muscæ quæ hominem vexant immissæ à dæmone, potissimum quando orationi vacamus. Habent hoc muscæ, ut sæpe abactæ, assidue redeant, tales muscæ sunt cogitationes malæ, vel aliæ distractiones quæ nobis superveniunt in oratione præsertim, & ut ait *Ecclesiastes: Perdunt suavitatem unguenti*, orationem corrumpunt quando artem non novimus qua cum illis agere debemus.

Offerebat *Abraham* in Sacrificium Deo, inquit Scriptura, *Gen. cap. 15, vaccam, & capram, & arietem, & turturem, & columbam*, quas mactaverat, jacebantq; in altari, & *descenderunt volucres super cadavera*, impediebantque non parum attentionem ac devotionem Patriarchæ: Quid faciebat *Abraham*? *abigebat eas*, inquit Scriptura, abigebat, non occidebat: Hoc bene notandum: Si enim occidisset, cadavera illic mansissent, atque ita non minori impedimento fuissent quam antea.

Multi tamen cogitationes malas ac distractiones, non credunt satis à se abactas nisi illas occidant, verbis & nutibus ostendendo se illud nolle quod dæmon suggestit, *muscæ sunt quæ perdunt suavitatem unguenti*. Muscam quidem occidisti dum interrupta oratione, capite & oculorum torsione, peccatum execratus es, sed cadaver muscæ occisæ, hoc est turpis imago, altius menti inhaesit. Ille fat peccatum evicit, qui non probavit, non enim ejusmodi cogitationes sentire, peccatum est, sed consentire. Quo est importunior illecebra vitii eo fortius de eo triumphasti, non solum victor, quia repudiasti, sed quia cum angore ac metu peccandi, tolerasti.

Quamobrem ubi tales fædas muscas advenientes adverteris, nullo modo est interrumpenda oratio, sed generosè pergendum; dum enim propter incursum illarum orationem interrumpis, magis illas foves, si pergis, ostendis te non curare, & pati invitum. Perge ergo, & noli timere, non enim attendit Deus quid patiaris in mente, sed quid diligas in corde. Nec enim ideo desinis Deum amare, quia muscæ istæ quamvis importune percolitant phantasiam tuam, modo illas non foveas, & ad te magis attrahas, dum te

vident propter se ab oratione desistere. Abigendæ sunt, ad exemplum *Abrahami*, non oculis, non capite, sed ipsamet oratione, redeant millies, non possunt nocere, quamdiu te orantem inveniunt sine turbatione, qui enim non turbatur, contemnit, qui autem contemnit, non peccat. Sin vero illas vi suffocare velis, verum erit illud *Ecclesiastus*: *Musca morientes perdunt suavitatem unguenti*, dum enim vi te illis muscis opponis, ac manibus pedibusque resistis, necesse est ut orationis suavitas pereat.

Audi quid fecerit Sanctus quidam Monachus *Corbeiensis*, nomine *Leonardus*: Dum oraret, serpens in sinum irrepit: Sed tantum aberat ut *Leonardum* terreret, ut è contrario immobilis, & imperturbato animo persisteret, dum precum finem fecisset. Precibus finitis, Serpentem, quem non dubitabat esse diabolium, sic allocutus est: Quid tibi vis hospes? si quid in me licentiæ à Deo accepisti, exere, & ego tuæ me potestati non subtraham. Sed sicuti anguis non terruerat orantem, sic etiam omnia pati paratum, non læsit.

Hoc est quod dixi, si serpens ille infernalis, dum oras, per cogitationes malas, aliasve distractiones, irrepit in sinum phantasiæ tuæ, non est quod timeas si pergis orare: Finita vero oratione, tunc potes illum aggredi si vis: & dicere: quid mihi molestus es: nihil efficies dum spero in Deum, *etiamsi consistant adversum me castra, non timebit cor meum*, & hæc animi magnitudo, & hic contemptus diaboli nova præparatio erit & armatura contra cogitationes quæ tibi porro possent obvenire.

Sed jam quæstio est cur Deus tam parvis & vilibus animalculis, quales sunt Cyniphes & muscæ, voluerit *Pharaonem* punire?

Videtur hoc mirari *Sapiens Sap. 11*, ubi sic exclamat: *O Domine! non impossibilis erat manus tua quæ creavit orbem terrarum, immittere illis multitudinem urforum, aut audaces Leones, aut novi generis iras plenas, aut ignotas bestias vaporem igneum spirantes, aut horrendas ab oculis scintillas emittentes, quarum non solum læsura poterat illos exterminare, sed & aspectus per timorem occidere.*

Poterat magnos exercitus contra illos excitare qui omnia vastarent atque destruerent. Poterat, ut *Christus* dicebat in horto, plusquam duodecim legiones Angelorum contra illos armare.

Poterat, sed noluit, quia volebat intolerabilem *Pharaonis* superbiam frangere, & arrogantem ejus animum humiliare: Superbo enim

enim maxima crux est ab aliquo parvo vinci. Superbissimus erat *Abimelech*, cumque arcem quandam obsideret, eique ignem supponeret, dejecit quædam mulier ex summitate arcis fragmen-
læ in caput ejus, cerebrumque confregit, sed mox vocavit servum suum, rogavitque ut illum occideret, ne à muliere diceretur occisus.

Itaque Deus parvis illis animalculis voluit *Pharaonem* humiliare, ut cum videret se illis non posse resistere, deponeret superbiam suam, & cogitaret quis ego sum respectu illius Domini qui me tam vilibus creaturis de vincit?

Sic etiam Deus fregit superbiam illius Gigantis *Goliathi*: Proce-
debat ille, inquit Scriptura *lib. 1 Reg. cap. 17, mane & vespere, & erat altitudinis sex cubitorum, & palmi, & castis area super caput ejus, & larica squammea induebatur, & hæc quinque millia scelerum aris pondus habebat, & ocreas areas habebat in cruribus, & clypeus arcus tegebat humeros ejus, hastile autem hasta ejus erat quasi liciatorium texentium, ipsum autem ferrum hasta ejus sexcentos siclos ferri habebat, & armiger ejus antecede-
bat eum. Stansque clamabat quadraginta diebus adversum Phalangem Israël: Quare venisti parati ad prælium? numquid ego sum Philistinus, & vos servi Saul? Eligite ex vobis virum, & descendat ad singulare certamen, & dabo carnes ejus volatilibus & bestiis terra &c.*

Hic vides hominem non tantum horribiliter à capite ad calcem usque armatum, sed etiam superbissimum, voluit Deus illum humiliare, ejusque arrogantiam frangere; quid fecit? numquid contra illum misit fortissimum ex militibus *Sajilis*? misit *Davidem* Pastorem, & adhuc adolescentem, sed quibus armis indutum? non aliis quam pedo, & pera, & in ea tres lapilli; & unico lapillo ingentem istam turrinam carneam dejecit in terram.

Pari modo ingentem illam statuam *Nabuchodonosoris*, ex auro, argento, ære, ac ferro fabrefactam, unico lapillo confregit, ut simul *Nabuchodonosoris* superbiam frangeret. Non possunt superbi melius humiliari quam parvis & vilioribus: Sic vesica inflata, unica aciculæ punctione detumescit: Sic inflatio bullæ aqueæ, minimo halitu disparet.

Tantæ arrogantiae erat *Adam* ut se similem fieri posse Deo existimaret, fregit hanc superbiam Deus, cum illi dixit: *Pulvis es & in pulverem revertèris*, quasi diceret: Quid superbis terra & cinis? Nihil hoc pulvere potentius ad inflatos hominum animos edomandos.

Multorum Philosophorum, & ipsiusmet *D. Thomæ* ingenium superavit illa quæstio *Iobi cap. 38. Quis conclusit ostiis mare? quis dixit illi: Huc usque venies, & hic confringes tumentes fluctus tuos.* Procul dubio Deus: Quid vehementius, quid horribilius mari, quando fluctus ejus tumescunt; & sese erigunt pæne usque ad nubes? numquid diceret aliquis opus fuisse aut firmissimis rupibus, aut ferreis postibus, aut æneis muris ad tumorem illum coercendum? nihil minus, non aliud illi Deus objecit quam montes ex arena & pulvere: Huc usque progreditur mare, & ibi ad istum pulverem frangit tumentes fluctus suos.

Quod mare est in fluctibus, hoc homo superbus est in animo: Quid superbis, ô homo! inquit *Petrus Damianus Opusc. 15.* Pulverem cogita, necessario illic rigidæ cervicis tumorem depones, nisi plane insanias.

Ipsi Ethnici ibi superbiam suam depofuère: *Philippus Rex Macedonia* inter luctandum in terram ceciderat, & cum surrexisset, & corporis formam vidisset in pulvere: *Papæ!* inquit, quam parvam terræ partem fortiti, orbem appetimus.

Severus Imperator Romanus, jam moriturus urnam ad se deferri iussit, in qua cineres recondendi, & diu contrectans, ac contemplatus, dixit: Tu virum capies quem orbis terræ non capit.

Si hoc gentiles, quid Christiani? Audiamus *Petrum Damianum Episc. 23, cap. 5.* Quando, inquit, apud *Græcos* coronatur Imperator, quidam illi fit obvius qui una manu vasculum plenum ossibus mortuorum, ac pulveribus offerat, aliâ vero stuppam, ut in altero consideret quid sit, in altero videat quid habeat. Quatenus dum se simul ac suæ tam vana tam flocci-pendenda considerat, de imperiali culminis ascenso fastigio nullatenus insolescat. Tum subdit: Quid vilius stuppa? quid aptius sepulchrali pulvere ut pari passu Majestatis sublimitas gradiatur, & conditionis humilitas?

Hujus documentum memor *Imperator Maximilianus* loculum suum circumferre solebat, cumque quotidie præ oculis habens, dicebat: Cogita mori: quid te dilatas & extendis? quem tot Provinciae & Regna non capiunt, hic loculus capiet.

Ergo non magnis opus est ut superbia retundatur, solus pulvis potentissimum ad hoc remedium est.

De facto sic *Pharaonis*, saltem quoad tempus, muscis, & cyniphibus ex pulvere terræ factis, superbia detumuit, ut se Dei præcepto

P p cepto

superbis.

cepto subiceret, & diceret *Moyſi*: *Ite, & ſacrificate Deo veſtro in terra hæc.*

Sed reſpondit *Moyſes*: *Non poteſt ita fieri*: Nos enim Deo noſtro offerimus in ſacrificium oves, vitulos, & boves quos *Ægyptii* habent pro diis, qui ſi viderint nos illos maſtare, lapidibus nos obruent: Itaque ibimus in ſolitudine in viam trium dierum ut ſimus extra oculos, & ibi ſacrificabimus Deo noſtro: Per me licet, inquit *Pharao*, ſed longius ne abeat.

Agit hic *Pharao* ſicut diabolus cum multis hominibus. Primum volebat *Pharao* ut *Israelite* ſacrificarent in *Ægypto*: Hoc non poteſt fieri, inquit *Moyſes*, quia *Ægyptii* nos turbarent & impedirent. Vult quidem nos dæmon orare, ſed in medio ſæcularium curarum animo ſollicitudinibus mundi penitus occupato, inter cogitationes noſtrorum negotiorum, ſed non poteſt hoc fieri, quia illa impediunt & turbant orationem.

2. Volebat quidem *Pharao* ut filii *Israel* abirent in ſolitudinem viam trium dierum, ſed nollebat ut longius abirent, *Ite*, inquit *ſacrificate Deo veſtro*, verumtamen longius ne abeat. Pari modo diabolus, inquit *Origenes Hom. 4. in Exod.* permittit nos quidem abire ut aliqua bona opera faciamus, ſed non longe diſcedere, vult nos eſſe ſibi aliqua ex parte vicinos, vult nos à ſuis finibus non longe recedere. Ita *Origenes*. Quod *Didacus Stella* magis in particulari exponit in cap. 12 *Luca*, hiſ verbis: Sic, inquit, loquitur diabolus ad peccatores, quos captivos detinet, ſicut *Pharao Israelitis*. *Ite ſacrificate Deo veſtro*: Quasi dicat, confitemini, agite pænitentiam, & præterita peccata plangite, ſed ne longe abeat ab occaſionibus, nolite procul recedere ab illa domo, nec ab illo conſortio in quo prius graviter peccaſtis. ut poſſitis eò reverti. Hoc eſt quod *Origenes* ait: Vult diabolus nos ſibi eſſe vicinos, ut tanto facilius nos retrahat ad antiqua peccata, quando enim aliquis non longe ab occaſione diſcedit, trahit adhuc poſt ſe peccati reliquias quasi curam quam diabolus tenet, & quamvis laxam relinquat, facillime illam poteſt retrahere, plane ſicuti puer qui habet aviculam firmè affixam Cruci, ſinit illam volare in aëra, ſed quamdiu habet hanc in manu, unico nolæ tinnitu, vel ſibilo aviculam revocat. Si vero avicula fracto fune longe avolarit in campos, ſalva eſt, evaſit.

Noverat hoc *S. David*: Fuerat hic aliquando ſub ſervitute diaboli, quando peccarat cum *Bethſabée*, & occiderat innocentem

Occaſiones
fugiendæ.

ipſius maritum: Quid fecit? *Elongavi*, inquit *Pſal. 54. fugiens, & mansi in ſolitudine*. Fugi, quo? non ad loca proxima occaſionibus, ſed *elongavi*, longiſſimè fugi, & *mansi in ſolitudine*, procul extra omnem occaſionem & periculum, & ibi fui ſecurus. Hinc quando Angeli ducebant *Loth* cum uxore ex *Sodomis*, expreſſe illi imperabant, ut non ſtaret in omni circa regione vicina tam impiæ civitatis, ſed longe abiret in montem, nec enim vere pœnitens eſſe poteſt, qui ab occaſionibus non recedit tam longe quam poteſt.

Dixerat ergo *Pharao*: *Ite, ſed longius ne abeat*, & addidit: *Orate pro me: Et egreſſus Moyses à Pharaone, oravit Dominum, & abſtulit muſcas à Pharaone, non ſuperſuit ne una quidem*. *Pharao* videns ſe liberum à vexatione, iterum induravit cor ſuum, & noluit dimittere populum.

DISCURSVS XIV.

De quinta, ſexta, & ſeptima plaga.

Quo *Pharao* magis magiſque obdurabatur, & obſtinatior evadere, eo Deus majores plagas immittebat: Ergo ruruſum mittit *Moyſen & Aaronem* ad illum, & jubet illi dici: *Hæc dicit Dominus Deus Hebræorum: Dimitte populum meum ut ſacrificet mihi. Quod ſi adhuc renuiſ, & retines eos: Ecce manus mea erit ſuper agros &c.*

Jam non dicit, manus *Moyſis* vel *Aaronis* erit ſuper agros, ſed *manus mea*: Non jam faciam hæc vice Miraculum miniſterio hominum, vel alicujus alterius instrumenti, ſed per meipſum.

Volebat Deus omnibus modis potentiam ſuam oſtendere, & ſimul ſapientiam. Hactenus mirabilia fecerat per *Moyſen & Aaronem*, ſi omnia per ipſos feciſſet, forte pro diis habiti fuiſſent, ſicuti *Lycræſes* putabant *Paulum & Barnabam* eſſe Deos quia viderant eos feciſſe Miracula. Si omnia per virgam *Aaronis* feciſſet, ſuſpicari potuiſſent *Egyptii* aliquam virtutem magicam latere in virga: Ergo jam ego, inquit, per meipſum ſolo verbo Miraculum illud faciam quod mox ſequetur niſi te emendes, videbo quid ſis facturus, propterea dabo tibi tempus, & expectabo in craſtinum.

Et quod erit illud Miraculum quod Deus ipſemet faciet? proculdubio horribilius cæteris. Audite. *Erit, inquit, peſtis valde gra-*